

KAVBOJSKI ŠTIKLIČI MOJ ČRNI KONJ

Čeprav za Slovence Rio Grande nikoli ne bo imel takega pomena kot za nekatere druge narode, se lahko pohvalimo, da smo tudi mi imeli svojega kavboja. Rafko Irgolič, ki je v zlatih časih „slovenske popevke“ polnil naš prostor z verzijami „pravih“ ameriških western hitov, je podoba pravega kavboja, ki se je ob napačnem času znašel v napačni deželi. To dejstvo pa tiste čase ni nikogar preveč motilo: dokaz za to je velika priljubljenost njegovih predelanih skladb, Rafka pa lahko še danes slišimo v oddajah tipa Čestitajte svojim staršem in bratom.

Pomembnost same pojave pevca in kavboja na naših tleh je velika, če jo razumemo kot samo popularizacijo žanra pri nas (v zadnjem času poznamo tudi Pohorje Express, od prej Plavo travo zaborava), ki z željo po sicer komercialni uveljavitvi veže naše publiko, ki je tiste čase poslušala klasično slovensko popevko tipa Marjana Deržaj, Stane Mancini in Majde Sepe. Western se prodaja skozi podrejanje veljavnim domačim trendom, ki jih plasirajo Bojan Adamič, Jure Robežnik in Mojmir Sepe.

Podatek, ki govori o neizbežnosti western glasbe v času velikih uspehov Rafka Irgoliča, je gotovo tudi ta, ki govori, da so sile, ki so se v šestdesetih ukvarjale s slovensko popevko, kavboju dodelile za tekstopisca samega Gregorja Strniša, ki je poleg pesnjenja svojih poem rad sukal pero na že narejeno glasbeno podlago. Podlaga pa je bila seveda v vseh uspešnicah našega edinega kavboja že izdelana in to na pravem „divjem zahodu“ nashvillskih studijev. Strniša je torej samo dodal svoj slovenski tekst in hit je bil sprejemljiv tudi za naš narod.

Klasičen primer tandema Nashville-Gregor Strniša je seveda skladba **Kavbojeva ljubica**, ki ga od klasičnega western hita loči ravno Strniš lastno razumevanje filmov o divjem zahodu.

Kavbojeva ljubica (B. Webb-G. Strniša); izvaja edini slovenski kavboj. KAVBOJ IZ SKLADBE IMA LJUBICO LJUBICA IMA ŠE DVA LJUBIMCA PRVI JE KONJSKI TAT, DRUGI ŠERIF MLAD KAVBOJEVA LJUBICA JIH NE MARA (SAMO DELA SE, DA STA JI VŠEČ) ŠERIF JE PREMLAD, KONJSKI TAT PREVEČ BRADAT (VERJETNO GRD) KO SPITA ŠERIF IN KONJSKI TAT, JU DEKLE VARA S KAVBOJEM (PEVCEM) KO TAT UKRADE KONJA, GA GRE ŠERIF LOVIT TAKRAT STA LJUBICA IN KAVBOJ DOLGE DNI SAMA KAVBOJ IGRA KITARO IN LJUBICO POLJUBLJA LJUBICA IMA RADA EDINO KAVBOJA



Moj črni konj ne rabi uzde

Za razčlenbo teksta se je najprej potrebno vprašati, ali lahko kavboj glasbenik odbija napade šerifa pozitivca in hudobnega konjskega tatu? Kaj se bo torej zgodilo, ko se bosta vrnila oba kavbojeva tekmeča? Iz skladbe je namreč razvidno, da dekletki kljub temu, da ne mara ne šerifa ne zločinca, tega njima ne pove, verjetno se jih boji, zato se srečuje s kavbojem le ko konkurenta že spita ali pa takrat, ko sta zavzeta s svojo dejavnostjo: tat-beži, šerif-lovi. Po

drugi strani pa je očitno, da je šerif premlad, ima baby face, tat pa prestar, kar v westernih pomeni-brada: poleg okraska tudi določanje starosti. Slovenski pesnik svojo pripoved konča v trenutku, ko se tekmeča našega kavboja lovita povsem nedoločljivo, izven časa. Happy end slovenskega western hita je torej določen z nujo samega sebe, ne pa z logičnim razvojem dogodkov skozi zgodbo western hita. **Toda zgodbica sama se nikakor ni mogla končati**

drugače kot VSAJ z eno smrtjo. Seveda je happy end možen tudi s smrtjo vsaj enega akterja, vendar pod določenimi pogoji. Tako in tako pa v tistem času razen v partizanskih skladbah smrt oziroma nasilna smrt ni smela biti prisotna v slovenskem glasbenem prostoru.

a) **Happy end s smrtjo**

x) Očitno je najboljše, če šerif ustreljati tatu in prepusti deklico kavboju.

x) Dobro je, če tat ustreljati šerifa in prepusti deklico kavboju. Te dve možnosti je imel Strniša, da bi svoje videnje divjega zahoda predstavil bolj realno. Čeprav je idealna rešitev seveda happy end z dvema smrtima.

b) **Happy end z dvema smrtima**

x) V spopadu se postrelita medsebojno šerif in konjski tat-bradat.

x) Kavboj ubije oba tekmeča.

Toda idealna rešitev je na žalost najmanj mogoča. Veliko je drugih možnosti in procentualno je skoraj nemogoče, da bi kavboj in njegova deklica ostala skupaj.

c) **Ena smrt ne glede na happy end**

x) Smrt kavboja, ki jo povzroči šerifova pištola.

x) Smrt kavboja, ki jo povzroči pištola konjskega tatu.

Logičen razvoj dogodkov: ljubica tu ni vpletena, po drugi strani pa lahko trdi, da ona našega kavboja sploh ne mara. Kasneje se šerif in konjski tat odločita v dvoboju, kdo bo imel ljubico. Tako pride še do zadnje možnosti.

d) **Dve smrti ne glede na happy end**

x) Tat obračuna s šerifom in kavbojem.

x) Šerif ustreljati tatu in kavboja.

Vrstni red dogodkov se tu lahko tudi zamenja, vendar do happy enda ne pride, kar pomeni, da ljubica ne bo nikoli poročena s kavbojem. V vseh naštetih možnosti smo seveda upoštevali, da v streljanje ne bo vpletena kavbojeva ljubica, saj je iz teksta samega jasno razvidno, da se boji, tako da se bo kvečjemu odločila za navidez nepopularno potezo in bo cankarjansko zatajila svojega kavboja, ne pa šerifa in tatu. Tako je edina možnost:

e) **Smrt brez happy enda s presenečenjem**

x) Ko kavbojeva ljubica vidi, v kakšni nevarnosti je, umori kavboja.

Gotovo je zadnja rešitev najmanj možna kljub slabemu karakterju deklice. V slovenski popevkarski glasbi bi zadnja možnost pomenila toliko kot tvegati, da ne bo nikoli več napisan tekst, ki bi ga podpisal isti avtor. Tako je Gregor Strniša pač vztrajal pri prvotnem tekstu, ki je kljub nelogičnemu happy endu pomenil happy end tako za slovenskega kavboja Rafka Irgoliča kot za njega samega.

Na srečo je novo obdobje pri nas prineslo nove western ansamble, ki pa se pravih kavbojskih tekstov še niso lotili. Morda bi jih pri pisanju takih tekstov lahko vspodbudila kaka slovenska kavbojka.

MIHA ŠTAMCAR